GAZETA KRAKOWSKA

N^ro^ 96.

Z KRAKOWA DNIA 29. LISTOPADA 1815 Roku WE SZRODE.

M O W A

Prezyduiącego Kommissyi JW. Miączyńskiego przy Inſtallacyi Senatu miana w d. 20 Liſtopada r. b.

Prześwietny Senacie!

Nayiaśnieysze Trzy Dwory w mądrości swoiey uchwaliwszy, ażeby ta część Polski, którą teraz miastem wolnem Krakowem z iego Okręgiem zowiemy, była wolną, niepodległą i neutralną; postanowiły oraz, iż Rząd tego kraiu zostaie w Senacie. W skutku tego postanowienia, w artykule 4tym Konstytucyi zawartego, zgromadza się dziś Senat.

Zasługi Wasze Jaśnie Wielmożni, Wielmożni Panowie! doświadczona w rożnych zawodach wysługi publiczney gorliwość obywatelska, utorowały wam drogę, do tego znakomitego stopnia, Rządcow niepodległego kraiu. Zaufanie którem was Nayiaśnieysi Zprzymierzeni Monarchowie udarować raczyli, powierzaiąc losy około 90 tysięcy ludzi rządom waszym, iest wielkie!... Wielkie przeto są i obowiązki, które poddaiąc się temu chlubnemu powołaniu, na siebie zaciągacie.

Czy zwracam myśl na czas, czy na mieysce, czy na zamiar obiawiony w Naywyższey ustawie dotyczącey bytu kraiu tego; wszędzie obok świetności zawodu, wielkość zobowiązań į Waszych spotykam.

W wieku, tak wygórowaną oświatą celuiącym, w trudny Rządzcow szrank wchodząc, poddaiecie każdy swoy krok Sądowi całey Europy, w którey obliczu, twor ten wielkomyślney Polityki! byt mowię kraiu tego i iego Rządu, powstał. Każdy błąd, każde uchybienie wasze, surowo rozbierać będzie nieubłagana licznych kraiow Publiczność, a Polak kosztuiący rzetelnego szczęścia skutkiem mądrości Rządow, którym podlega... rumienićby się wraz z wami musiał.

W tey ziemi klassyczney, w tym gnieździe cnot Polskich, w tym szanownym przybytku nayświetnieyszych pamiątek, w tym czcigodnym uchroniu, w którym popioły Nayiepszych naszych spoczywaią Królow, gdzie różne Naywyższych Rządzcow posągi i obrazy w tey nawet Sali zebrane, przypominaią wam skutki, iakie

po dobrych i iakie po złych rządach na kray spływały ;.. Rządy wasze Przezacni Mężowie, muszą bydź tak trafne, tak baczne, iżby sprowadzaiąc samo co dobre, oddalaiąc wszystko co złe i szkodliwe, z utrzymaniem Narodowości dozwoloney, odpowiadały widokom dobroczynnym, przez Nayiaśnieyszych Monarchow zakreślonym. Słowem, macie dokazać: że Polak, poruczony samemu sobie, bez przyćmienia cnot z Narodowości wypływaiących, do wskazanych sobie celow utrafiać, i z miłością ziemi swoiey, nieskażoną wdzięczność dla Wspaniałomyślnych Tworcow niepodległego bytu swego, połączyć, umie.

Gdy dopiero wspomniony przymiot, iest chlubną własnością charakteru Narodowego, przeto utrzymacie go łatwo Szanowni Panowie w należnym kierunku, przez sam popęd czystych uczuciow serca.

Nauki, handel i kunszta, trzy naywalnieysze sprężyny wewnętrzney pomyślności każdego kraiu, opatrzna Monarchow ręka z utworem exystencyi kraiu tego, przeznaczyła mu w udziale, i Rządowi iego za główne wskazała cele.

W tem mieście, z którego niegdyś promienie rożnego rodzaiu świetności, przebiegały dalekie świata przestrzenie, ma znowu istnieć dobroczynne źrodło oświaty, z którego Polak, pożyteczne i stosowne do różnych pod różnemi berłami przeznaczeń, uspsobienia ma czerpać. Zrodło to więc musi bydź doskonale czyste, żadnym stronności zamętem, żadną przesądow plamą nieskażone. Z niego muszą wytryskać te zbawienne krople gruntowney nauki, prawego rozumu, co na wszystkie wystarczaia potrzeby.

Położenie jeograficzne kraiu tego sprzyia handlowi. W Dobroczynności Nayiaśnieyszych Tworcow politycznego bytu iego zupełną ufność położyć należy; ona wieńczac dzieło swoie, opatrzy go w skuteczne środki, i usunie zawady ieżliby iakie były.

Mało znaleść można w wielkich nawet Państwach, takowych okolic, któreby w tak szczupłych iak sa kraiu tego granicach, tyle iak te, skarbow natury złożonych w wnętrznościach ziemi, zawierały. Rękodzieła więc i kunszta maią tu swoy nayglownieyszy żywioł. Trafne i niezmordowane dażenie Rzadu ku temu celowi, może przez ten rodzay zalety i pożytku, kray tuteyszy zaszczycić i zbogacić.

Nauki, kunszta i handel nie mogą świetnieć bez spokoyności wewnętrzney. Potężna opieka Nayiaśnieyszych Władcow zaręcza wam ią, wyrzekłszy ścisłą wasą neutralność; i tym rodzaiem łaski, nowy daie powab miłośnikom tych trzech głównych rzeczywistego dobra przedmiotow, do poświęcenia im swych talentow i zdolności, z zupełnem tychże rozpostarciem i ufnością.

Nayprzyiaźnieysze stawiaią się widoki w tym kraiu dla rolnictwa. Rolnik nie odrywany osobą i sprzężaiem do posług woyskowych, nieuniespokoiany w domu kwaterunkiem, nie dręczony obawą utraty syna w zawodzie woiennym, zasłoniony od zdzierstwa i obłudy po karczmach, ubespieczony od przemocy i samowolności, upewniony o wzaiemnych należytościach i powinnościach, na zasadzie sprawiedliwych stosunkow wytkniętych.

swobodne myśli swoie chętnie i bez podziału poświęci przemysłowi, odda samem moralnem uczuciem skrzepione siły swoie fizyczne pracy; powiększane coraz korzyści starań iego, do nowych natężeń i funduszu i ochoty dodawać będą tem pewniey, że zyskowny odbyt ziemiopłodow, położenie jeograficzne kraiu zaręcza. Waszym będzie obowiązkiem Szanowni Panowie! urzeczywistnieniu tych szczęsnych widokow, w czem od Senatu zawisło, dopomagać.

W tym krotkim rysie celow i środkow widzieliście Jaśnie Wielmożni, Wielmożni Panowie! ważną część zobowiązań waszych. Są zaiste niektóre z nich trudne, ale nieprzechodzą sił ludzkich. Natężone i iednomyślne usiłowania, mądre ustawy, tęga ich exekucya, sprawiedliwość szybko wymierzana, a rownie od zbytniey surowości iak uległości daleka, uwieńczy pomyślnym skutkiem, te pieczołowitości waszey powierzone szczęścia mieszkańcow kraiu tego zakłady.

Sama szczupłość granic tey Rzpltey ułatwia dopięcie wspomnionych celow. wszysiko coby tem przeciwić się, coby pomyślność tamować, coby złe rozlewać miało, dziś spostrzeżone, iutro odwrone bydź może. Od momentu zupełnego rozwinięcia władzy Waszey, nie powinno bydź żadnego w tym kraiu zakątka, do którego by czuyne oko wasze dla wyśledzenia ucisku, dla wprowadzenia na mieysce iego swobody, w cisnąć się nie miało. Łatwość ta, tyle obowiązkom waszym Szanowni Panowie przydaie wagi, że tem uchybienie obwiniałoby sumienia wasze o krzywdę wyrządzoną sameyże dobroczynności Wielkich Prawodawcow kraiu tego, którzy wyłączenie iego od szczęścia zostawania pod potężnym berłem, chcieli nagrodzić indywidualną każdego mieszkańca pomyślnością, i wiodące do tego celu w wyborney Konstytucyi wskazali prawidła.

Inne właściwe Rządcom obowiązki, powtarzać Wam, Szanowni Mężowie! nie przystoi. Każdy z was pełnił ie już chlubnie w różnych ważnych zawodach. Każdy z was przeięty iest tą prawdą, że nayświetnieyszy urząd nie nadaie prawa do rzeczywistego szacunku osób i wdzięczności Rządzonych, tylko w ten czas kiedy obowiązki iego gorliwie i cnotliwie są dopełniane. Każdy z was ocenił przyzwoicie obecne położenie. i osądził gruntownie: że stopień który posiada, istotnie świetny i zaszczytu pełen, nie iest z rzędu tych, do których prożność przysuwa swoy teatr, i z niego nadęte swoie wygrywa role. Każdy z was iest przekonany o tem. że iak iednomyślność w sprawie publiczney, iest konieczną zamierzonego iey skutku podstawą, tak rozdwoienie nieuchronną choćby naylepszych zamysłow zagładą.

Jaśnie Wielmożny Prezesie Senatu, Mężu wybrany! którego cnocie naczelnictwo Rzadu kraiu niepodległego, którego staranności pielęgnowanie tey ważney gałęzi szczepu Polakow iest powierzone; Twoie w całym paśmie życia prywatnego i publicznego dowiedzione nayszczytnieysze serca i umysłu przymioty, są rękoymią, że i w tym zawodzie utrzymasz godnie, zasłużonę dotąd chwałę.

Jaśnie Wielmożni, Wielmożni Senatorowie! Przewodniczyły wam ko tey godności rozwinięte tak w rożnych Urzędo-

)2(

waniach, iak w pożyciu domowym, świetne zalety i nieskazitelna Obywatelska gorliwość są one także poręką, że ziednoczone przymioty i zdolności wasze, pod wodzą Szanownego Naczelnika, doprowadzą usiłowania wasze do tego iedynego celu, którym iest dobro poruczonych waszym Rządom mieszkańcow, i ośięgną tę iedyną z niczem nieporownaną nagrodę, że rządzeni przez rzetelną wdzięczność serca, z poszanowaniem imiona wasze, wymawiać będą.

Senat dziś Konstytuowany zacznie czynności swoie od przepisow wewnętrzne postępowanie iego stanowiących. Proiekt tey Organizacyi wewnętrzney przedstawi Senat pod rozwagę i zatwierdzenie Kommissyi. Symplifikowanie biegu czynności, które samo iedno przyzwoity pośpiech w działaniach, i skutek w ustawach, z nayściśleyszą oszczędnością połączać może zechce Senat tak przy proiektowaniu swoim, iak poźniey w wszystkich gałęzi Administracyynych, trybu postępowania, mieć na pierwszym widoku.

Senat zostaiąc na czele Administracyi będzie miał podległe sobie wszelkie pośrednie władze, w miarę ich następnego ustanowienia. Kommissya maiąc obowiązek kierować pierwszemi Senatu kroki, ażeby w koleie konstytucyą zakreślone utrafiały, będzie z niem deliberować, nad stosownem do potrzeby i okoliczności rozwinięciem zasad Konstytucyynych, a wsparta pomocą iego światła, tem pewniey i prędzey spełni poruczone sobie dzieło, przeprowadzenia mieszkańcow tego kraiu, z stanu teraźnieyszego, do stanu dla nich zgotowanego.

Resztę stosunkow odnoszących się do Władzy Senatu, postęp w pryncypalnem dziele Organizacyi, rozwinie.

Mowa przy teyże Uroczystości przez JW. Stanisława Wodzickiego, Prezesa Senatu Wolnego Miasta i Obwodu Krakowskiego miana.

JWW. Kommissarze Pełnomocni NN. 3 Sprzymierzonych Dworow!

Powołany z woli i wyboru NN. 3 Sprzymierzeńcow do przewodniczenia obradom tuteyszego Senatu, poczytuię sobie za naychlubnieyszy zaszczyt, gdy dziś z mieysca tego przy zaprowadzeniu naywyższey w mieście Krakowie i iego okręgu Władzy, mogę bydź tłómaczem uczuciow ogółu mieszkańcow tey nowey na kartę Europy przeniesioney Krainy.

Do chwały przywrocenia pokoiu zakrwawionemu od tylu lat światu, brakowało tylko ieszcze tego, aby naypotężnieysi Mocarze, laurami swemi uzacniwszy Narody Im wszystkie korzyści zwycięztwa, Sobie tylko zaszczyt dobroczynności zostawili.

Dopełnili iuż tego szlachetnego zamiaru na tym szczupłym Ziemi Polskiey ułomku, kiedy słodząc mu bolesne od właściwego szczepu oderwanie, przy narodowości nadali mu byt wolny, niepodległy i ściśle neutralny. — Jnnych niedołączaiąc swobody tey warunkow, iak żeby Jego mieszkańcy pod wspaniałą NN. 3 Dworow opieką poświęcaiąc się kunsztom, naukom, handlowi, byli szczęśliwemi.

Obiawienie tych liberalnych zasad dla tey wolney posady, pokrzepi pewnie wszystkich ludow nadzieie, i spełni te dawne, a powszechne życzenie, oglądania Miłośnikow ludzi na tronach. Gdy zaś potom-

ności w rocznikach świata podane zostaną, nietylko to będzie wiecznym pomnikiem NN. Monarchow chwały, ale ieszcze zaszczytem XIX wieku, któremu cnotami swemi przyświecaią.

Starożytność dobroczyńcom Ludow stawiała ołtarze. Skromnieysza potomność zawiera cześć im należną w uczuciach serc wdzięcznych, gdzie dusze wielkie ubostwienia swego szukaią. To co iest dobrodzieystwem dla ludzi ku uwiecznieniu swemu, nie ciosow, nie marmurow, lecz samychże ludzi potrzebuie. — Swiadectwa tamtych często podeyrzane, czas pożera. Tych wdzięczność, odradzaiąca się w pokoleniach, tam dopiero gaśnie, gdzie iuż ludzi nie staie.

Taką wdzięcznością zaięci Krainy tey Mieszkańcy, proszą was usty moiemi JWW. Panowie! abyście przed Trony wielkomyślnych Monarchow swoich zaniesli Krakowianow błogosławieństwa, którzy nie mogą chlubniey dziś użyć nadaney sobie wolności, iak kiedy Im serca swe, od przymusu i nakazu wolne, niesą w ofierze. — Zapewniycie Ich z naocznego przekonania się, że Lud ten, z przychylności ku Krolom swoim w dzieiach sławny, umie cenić z zapałem dobrodzieystwo nadaney sobie Konstytucyi, a dopoki tylko używać iey będzie pod Ich opieką, dopoty pokolenie pokoleniu podawać nieprzestanie wielkie Jmiona Sprawcow swey pomyślności.

Do wykonania tak pięknego dzieła, gdy wybor NN. 3 Dworow osoby wasze JWWni Panowie zaszczycić raczył, gdy rozwinięcie i zaprowadzenie nowey Konstytucyi w naywiększem zaufaniu iest wam poruczone, ile praca wasza dopomoże do uzupełnienia tych dobroczynnych zamiarow, tyle Jch szacunku, a naszey wdzięczności pewnemi bydź możecie. Przychylne zaś usiłowania wasze rokuią nam nadzieię, iż z nadaniem Konstytucyi zapewnicie kraiowi temu spokoyność, wygody życia i trafną do zakwitnienia bytu iego administracyą, zkąd przy was chwała znakomitey usługi, a dla nas miły obowiązek uwielbiania iey pozostanie.

Zgromadzony tu Senat, chlubny z swoiego powołania, przysiągłszy Bogu i Ludowi, że wiernie obowiązkow swych dopełniać będzie, powtarza w obliczu waszem przyrzeczenie, że do tey posługi, obywatelską prowadzony gorliwością, zasad sumnienia, cnoty i honoru nigdy nie odstąpi, postępuiąc zaś rozsądnie i ostrożnie, starać się będzie zasługiwać ciągle na dostoyną NN. Dworow opiekę.

Stoiemy tu w obliczu szanownych Cieniow Królow niegdyś Polskich, którzy w tem Mieście chwałę panowania swego rozszerzaiąc, zaprowadzeniem światła, dobremi prawami nadaniem swobod, Ludy sobie poddane uszczęśliwiali. Stoiemy blisko grobow, gdzie szanowne ich spoczywaią popioły. Pod ich więc (że tak rzekę) naypierwszym Sądem, posługa urzędowania naszego poczyna się. Jch groźne weyźrzenie naypierwey nas ukarze, gdybyśmy z drogi cnoty zbaczali. Do ich grobu doszłyby pewnie łzy ludu potępiaiące nas, gdyby chęci nasze z szczęściem iego nie były zgodne.

Waszey więc pomocy wzywam z całem gronem Senatu, waszey błogosławione Duchy niegdyś Królow tey ziemi, która dziś wolą zgodną Monarchow posłudze naszey iest powierzona. Uproście u Boga

dla nas chęci naydzielnievsze ku dochowaniu swobod, tak szczodrobliwie nam użyczonych. Wyzuycie nas z miłości własney, abyśmy się tem pewniey dla ogólnego dobra poświęcali. Uczyńcie nas pracowitemi, skromnemi i oddanemi naszym obowiązkom. Wskażcie prawidła mądrości w obradach, które wielkość wasza na szczęściu i miłości ludu zasadzała. Błogosławcie nakoniec tey Ziemi, przez was od dawna wolności poświęconey. — Niech się na niey nie znayduie, ktoby iey na złe chciał użyć, albo się iey zasługiwać nie umiał.

Z Warszawy d. 21 Listopada.

Dnia 19 w Niedzielę wielka była parada woyskowa. Wszystkie prawie woyska tuteyszey osady wystąpiły i uszykowały się na Przedmieściu Krakowskiem ku Nowemu Swiatu. N. Pan obiechał całą liniią wśrod okrzykow: Niech żyie! poczem zatrzymał się na placu Saskim, gdzie woyska dowodzone przez Jego Cesarzewiczowską Mość W. Xcia Konstantego, ciągnęły przed Monarchą. — Dnia tegoż raczył N. Pan przyiąć obiad u JO. Xiężney z Flemingow Czartoryskiey, a wieczorem u JW. Novosilzoffa, Członka Rządu tymczasowego, bal, który rozpoczął z iedną z Gospodyń tegoż balu JW. z Xiążąt Lubomirskich Hrabiną Potocką. W przyległym ogrodzie rzęsisto oświeconym cyfra N. Pana wśrod przeźroczystych kolumn iaśniała.

D. 20, iako w dzien Imienin W. Xięcia Michała Pawłowicza, i uroczystości wszystkich Cesarsko - Rossyyskich orderow, wszystkie władze, tudzież Jenerałowie i wyżsi officerowie woysk oboyga narodow zebrawszy się rano u Jego Cesarzowiczewskiey Mości W. Xcia Konstantego, udali się o godzinie 11 do zamku, gdzie w obecności N. Pana solenne w kaplicy Greckiey odprawiło się nabożeństwo. Był potem wielki obiad u N. Pana na przeszło 100 osob, na który mieli zaszczyt bydź wezwani obecni w tey stolicy Jenerałowie Rossyyscy, Polscy, iako też Pułkownicy woysk oboyga narodow. Wieczorem N. Pan zaszczycił obecnością swoią teatr narodowy, na którym wystawiono Operę Hilary. Przybywaiącego na teatr przyięli JO. Xże Czartoryski, JW. Minister Sobolewski, JW. Linowski Radca Stanu naczelnik Wydziału Policyi kraiowey, tudzież członki Dyrekcyi Rządowey teatru. Wchodzącego do loży licznie zebrana publiczność trzykrotnym okrzykiem: Niech żyie! powitała, a Damy w lożach powstały. Okrzyk ten przy oddaleniu się Monarchy z teatru kilkokrotnie znowu powtorzono. Obok N. Cesarza zaiął mieysce w loży Jego Cesarzewiczowska Mość W. Xże Konstanty. Wchodząc N. Pan do loży i wychodząc odpowiedział na okrzyki radości potroynym wielce ugrzecznym ukłonem. Sala była wspaniale oświecona, loża Królewska gustownie ozdobiona; nad nią widzieć się dał orzeł biały między wawrzynami, unoszący się na choragwiach, zbroi i broni, a u dołu cyfra N. Pana.

Dnia tegoż między 10tą i 11tą rano stawieni byli w Zamku przed N. Panem Officerowie gwardyi narodowey, maiący na czele W. Stanisława Węgrzeckiego Prezydenta Municypalności M. S. Warszawy dowodcę teyże gwardyi. N. Monarcha zwykłą dobrocią łaskawie ich przyiąć raczył.

Przybyli tu: JO. Xże Antoni Radziwiłł, i Xże Arcybiskup Gnieźnieński z W. X. Poznańskiego; JW. Hrabia Nesselrode Cesarsko-Rossyyski Minister Stanu, z Berlina; JW. Ces. Ros. Jenerał dowodca korpusu, Langeron; i JW. Jenerał porucznik Francuzki Hr. Morand, z Francyi.

Z Berlina d. 20 Listopada.

D. 18 bawiła N. Cesarzowa Rossyyska w swoich pokoiach. D. 19 był wielki obiad w zamku w sali strzałowey. Dziś około południa wyiechała ztąd N. Cesarzowa do Peterzburga. Do iey wyiazdu poczynione były z rozkazu J. K. Mci takie same urządzenia iak na iey przyięcie. Odgłos dzwonow i dział zapowiedziały iey wyiazd; uszykowane około zamku i daley woyska czyniły iey honory. N. Król i Królewny Wilhelmina i Karolina odprowadzili Cesarzową do paradnego powozu i razem z nią wsiedli. Cała familiia Królewska iechała za nią. Orszak otwierał szwadron Królewskiey gwardyi. W Fridrichsfelde (o milę od Berlina) było śniadanie, po którem pożegnawszy się N. Cezarzowa, udała się w dalszą drogę.

Z Londynu d. 10 Listopada.

Arcy Xiążęta Austryaccy Jan i Ludwik rozpoczęli swoią podroż dla zwiedzenia kunsztow i rękodzielniow Angielskich.

Wczoray zaprowadzony został z zwykłemi uroczystościami nowy Lord Prezydent miasta Londynu Wood. Pomiędzy gościami na obiedzie iźbalu z tego powodu danych znaydowali się Królewiczowie Xże Kentu i Sussexu Lord Kanclerz, Skarbowy Kanclerz, posłowie Francuzki, Hanowerski, &ci.

Onegday przywiozła tu Korweta Sfinx, która d. 9 Lipca z Madrass wypłynęła, listy do rządu i wschodnio indyyskiey kompanii, które nie są ieszcze w prawdzie urzędownie ogłoszone, ale wiemy, iż zawieraią wiadomość o zawartym pokoiu z Raią Napaulu. (*) Warunki maią być bardzo korzystne dla W. Brytanii, gdyż uzyskała wiele warownych stanowisk, które na przyszłość zabezpieczaią iey granice przeciw napadom. Przy odeyściu korwety panowała w wszystkich J. K. Mci posiadłościach nayzupełnieysza spokoyność. — Mowią, iż Lord Moira nie iest właściwie przez rząd z wschodniey Indyi odwołany, ale Dyrekcya naganiła w urzędowem piśmie iego postępek względem rozpoczętey woyny z Nepaulem. To pismo skłoni zapewne tego Lorda, zwłaszcza po zawartym teraz korzystnym pokoiu, do złożenia sweigo urzędu.

Z Nowegoiorku piszą pod d. 2 Października: Józef Bonaparte powrociwszy z krótkiey podroży do południowych prowincyy, osiadł w wieyskiem mieszkaniu nad brzegiem Hudson, należącym do Lorda Caurtenay, gdzie dotąd sam mieszkał. Józef Bonaparte wyprawił iednego człowieka na okręcie Toutin do Bordeaux, ażeby z Francyi przywiozł do tego kraiu iego żonę i familiią. Ma on mieć przy sobie między innemi list kredytowy przeszło na 200,000 f. szt a do którego otrzymania przyłożyła się sprzedarz

(*) Kray Napaulu (Napal, Nepal) z którym wschodnio-indyyski nasz rząd woynę prowadzi, leży pod 101 — 105 stopniem długosci, a 27 stop. 50 min. do 29 stopnia szerokości, był prawie dotąd nieznany. Hołduie Chinom, otoczony iest wysokiemi górami i przytyka do Tibetu i Bengalu; stolica iego nazywa się Catmandu.

w in Xcia Orleanu.

Pokoy między Amerykanami i pokoleniami Indyyskiemi nad Detroit, które razem z Angliią przeciw Ameryce woiowały, nie przyszedł do skutku, chociaż Amerykański Jen. Brown z znacznym korpusem na granicach stanał. Podczas zeyścia się obu stron d. 27 Sierpnia w Detroit oświadczył ieden z Naczelnikow Indyyskich: " iż Indyanie muszą się pierwey poradzić wielkiego swoiego Oyca za morzem ,, (Króla W. Brytanii.) Anglicy i Amerykanie ubiegaią się zresztą ciągle o panowanie nad ieziorami Amerykańskiemi.

W liście officera z okrętu Northumberland na wysokości Madery pod d. 24 Sierpnia pisanego, czytamy co następuie: " Bonaparte znayduie się w naylepszem zdrowiu i iest dosyć wesołego umysłu, ie dobrze, umiarkowanie piie i wszystkie znaki długiego życia okazuie. Mylą sią wszyscy, którzy sądzą, iż dręczy go zgryzota sumienia względem przeszłych iego czynow; sypia on spokoyniey, niżeli inny kto na okręcie. Jego hrabiowie i jenerałowie zawsze go ieszcze Monarchą tytułuią. W dniu iego imienin grali z nim wszyscy w karty, i uważano, iż z umysłu pozwolili mu wygrać. Hr. Bertrand żali się na potwarz gazet Angielskich, iakoby przebrany opuścił Elbę. Oświadcza, iż nie opuścił Elby, iak tylko w towarzystwie Bonapartego, i nigdy Królowi Ludwikowi na wierność nie przysiągł. Bonaparte iada gotowane śniadanie, piie porter, o godzinie 12 czekuladę, a o czwartey iada obiad. Do dowodzenia tak iest przyzwyczaiony, iż mimo chęci na okręcie dowodzi. Z Admirała Cockburn wygrał 100 f. szt. w karty.

Gazeta Morning-Chronicle utrzymuie, iż okręt Northumberland nie popłynął z Madery prosto do S. Heleny, ale do przylądka Dobrey nadziei, ponieważ na tey wyspie nie ma ieszcze gotowości do umieszczenia Bonapartego, a nie chcą go tam poty na ląd wysadzić, poki to nie nastąpi.

Na St. Domingo umarł syn Króla Haity (Chrystofa) Xże St. Marc. Przez 3 dni wystawiony był w Cap Henry na widok publiczny pięknie ubrany stoiąc na nogach bez trunny, i od straży woyskowey pilnowany. Dzień i noc śpiewano przy ciele pieśni żałobne i muzyka grała. Pogrzebano iego ciało przy assystencyi Dworu, urzędnikow i woyska, ogołem przeszło 10,000 ludzi.

Znany Jen. Francuzki Sebastiani, przybył z Francyi do Anglii, i iak się zdaie zamyśla udać się do Ameryki.

Podług doniesień okrętowych miał Boston w nocy d. 4 Października znacznie przez pożar ucierpieć.

Ciągle wyieżdza wiele familiy Angielskich do Francyi.

Cena cukru spadła tu cokolwiek, ale kawy znacznie. Papiery rządowe podniosły się rownie iak bieg wexlowy. Przypisuią to znacznem summom, które z Francyi w tuteyszym banku umieszczaią; i kray ten używa teraz korzyści z zasad Pitta, które nie dozwalały zatrzymywać obcego maiątku w banku umieszczonego lub obkładać go podatkami.

Podług pism naszych chybił roku tego urodzay wina w Maderze; zamiast zbieranych zwykle co rok 25,000 beczek, nie zebrano roku tego iak 3000 beczek.

DODATEK
DO N^ro 96.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 29 LISTOPADA 1815 Roku WE SZRODE.

OBWIESZCZENIE

Gdy Traktat Dodatkowy między Nayiaśnieyszemi Zprzymierzonemi Mocarstwami zawarty w Wiedniu dnia (21 Kwietnia) 3 Maia roku bieżącego, w artykule 14 wyraźnie zastrzega: że Miasto Wolne Krakow do opłacania długow byłego Xięstwa Warszawskiego obowiązane nie iest, przeto Kommissarz Nayiaśnieyszego Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego, delegowany do organizacyi Rządu Miasta Wolnego Krakowa, uwiadomia nnieyszem, zamieszkałych w Mieście Krakowie i Jego Obwodzie, wszelkiego rodzaiu i tytułu wierzycieli byłego Xięstwa Warszawskiego, a mianowicie Dzierżawcow tak dóbr Narodowych i Duchownych iak wszelkich innych realności, które własnością Narodową Xięstwa Warszawskiego były, a teraz własnością kraiu Wolnego Krakowskiego zostały, ażeby pretensye swoie; ieżeli iakie maią, w Warszawie, przed Kommissyą do tego czynu postanowioną lub przed Władzami właściwemi tamże, likwidowali; takowe do Skarbu Królewstwa Polskiego regulowali, i ztamtad uiszczenia tychże oczekiwali; albowiem mocą zwyż przytoczonego traktatu, żadna pretensya z czasu przed oddaniem w rzeczywistą posiadłość dochodow Rzadowi tuteyszemu, wynikaiąca, za dług Miasta Wolnego Krakowa uważaną bydź nie może.

Dan w Krakowie d. 22 Listopada 1815.

Miączyński.

Z Wiednia d. 19 Listopada.

Podług doniesień z Wenecyi pod d. 12 Listopada, udał się N. Cesarz, odwiedziwszy pałac Xiążęcy d. 8 w towarzystwie Wielkiego Xcia Toskańskiego do biblioteki S. Marka, gdzie Ces. Radca i Bibliotekarz Morelli miał zaszczyt pokazać J. C. K. Mci i W. Xciu wszystkie osobliwosci. Tenże zaszczył spotka Przełożonego akademii kunsztow wyzwolonych, Kawalera Cigognara, gdy udał się tamże J. C. K. Mość z W. Xciem Toskańskim.

W wieczor d. 9 był J. C. K. Mość z W. Xciem Toskańskim, na teatrze który dla widzenia Monarchy napełniony był widzami, którzy J.C.K.Mość radosnemi okrzykami powitali.

D. 10 przybyli do Wenecyi Arcy Xiąże, Xże Modeny i Arcy Xiążęta Ferdynand i Maxymilian.

D. 11 z rana przeiechał się J. C. K. Mość o dwie mile po morzu, dla obeyrzenia nadbrzeżnych okolic, a powracaiąc wsiadł na kupiecki okręt, i kazał sobie wszystkie iego szczegóły obiaśnić.

D. 14 przybyła do Wenecyi z Wiednia Arcy Xżna Marya Beatryxa, Matka

N. Cesarzowey, przeciw którey ta Monarchini wyiechała z Bracią swoiemi Xciem Modeny i Arcy Xiążętami Ferdynandem i Maxymiliianem do Mestre.

Z Paryża d. 10 Listopada.

Od dni 14 rozpoczęły woyska zprzymierzone swoie poruszenia do opuszczenia Francyi. Z dowodcami rzeczonych woysk umowione zostały środki, ażeby im żywności nie brakowało i wszędzie dobry porządek i karność zachowały. Minister woyny przydał każdemu korpusowi officerow sztabu i kommissarzow, którzy przodem idą i żywność przysposobiaią. Ponieważ woyska są liczne, przeto ustęp ich z kraiu nie ukończy się iak w przyszłym miesiącu.

Zapewniaią, iż ostateczny traktat między zprzymierzonemi Mocarstwami i Francyą zawarty, d. 14 lub 15 b. m. będzie obu izbom udzielony.

Od 13 b. m. otwarta iest znowu biblioteka Królewska.

Podczas ostatnich wyścigow konnych spadł ktoś z konia. Xże Wellington zeskoczył zaraz z swoiego konia, podniosł go i ratował, potem wsadził go do powozu przeieżdzaiących właśnie dwoch Anglikow, którzy na iego prożbę chętnie skaliczonego przyięli. — Część weszłych tu d. 6 Angielskich woysk stanęła po domach na przedmieściu St. Germain. Angielskie straże nie maią przy mostach dział.

Pruski Radca stanu i jen. Intendent, P. Ribbentrop, opuścił Paryż.

Ogół długow, które Francya na mocy pierwszego traktatu 1814 zapłacić ma, podaią do 472 mill. fr. Angliia i Prussy nalegaią, iak mowią, aby Francya coroczenie na ten dług po 60 mill. upłacała.

Kommissarze Mocarstw zprzymierzonych na S. Helenę przeznaczeni, wybieraią się do wyiazdu.

Biblioteka byłey Czesarzowey Józefy w Malmaison iest teraz sprzedawana, i naywięcey zakupuią z niey Xiążek Anglicy. — Handel Xiążek i Xięgarzy we Francyi ma bydź na nowo urządzony i mieo będzie iak dawniey swoiego syndyka.

Oyciec S. miał byłemu Arcybiskupowi Mechlińskiemu, X. Pradt, naznaczyć za pokutę dawnych przestępstw post i rekolekcye.

Carnot z 13to letnim swoim synem wyiechał za paszportem Pruskim za granicę. Zandarmowie chcieli go przed wyiazdem aresztować. — Maret (Xże Bassano) i Thibeaudeau z synem mieszkaią w Lincu w Austryi.

Na murach tuteyszych przylepiony był w tych dniach następuiący polityczny Barometr: Czas odmienny, Ministrowie. Lod, Królewska familiia. Czas burzliwy, woysko. Mglisty, izby prawodawcze. Ustawiczna pogoda, — — —

W Paryżu i po departamentach aresztuią ciągle wiele woyskowych i cywilnych osób.

Z Szwaycaryi d. 12 Listopada.

O podroży J. Cesarzowiczowskiey Mci następcy tronu Austryackiego, przez Szwaycaryą, takie mamy doniesienia:

D. 6 b. m. przybył przy 50 z dział wystrzałach do Zurich i powitany był w imieniu rządu. Tego i następnego dnia oglądał osobliwości miasta i uczone zbiory. D. 7 przeieżdzał się po iezіorze, a w wieczor znaydował się na koncercie w Kassyno danym. D. 8 udał się w dalszą podroż

do Konstancyi przez Szafhuzę. Jak słychać udać się ma przez Tyrol na powrot do Wiednia.

Mowią o przywroceniu biskupstwa Bazyleyskiego, do którego i dołączona bydź ma cała katolicka zachodnia Szwaycarya.

Od granic Francuzkich d. 8 Listopada.

Całe woysko Pruskie, wyiąwszy zostaiące na mocy traktatu, opuszcza teraz Francyą: i tak 1wszy korpus spodziewany iest d. 20 Listopada w Leodyum, 3ci d. 17 w Moguncyi, 4ty tegoż dnia w Saarbrück, a 6ty d. 18 w Bruxelli. Feldmarszałek Xże Blücher wyiechał d. 3 b. m. ieszcze z Paryża przez St. Quentin i Landrecy do Namuru; tam rozwiąże głowną swoią kwaterę i uda się prosto do Berlina.

Od brzegow Menu d. 20 Listopada.

Królewicz następca tronu Wirtemberskiego poiechał z Francyi przez Berlin do Peterzburga, dla zaślubienia się z W. Xżną Katarzyną.

Królowa Bawarska powrociła z Bruchsalu do Monachium.

Arcy Xże następca tronu Austryackiego odwiedził także podczas swoiego w Szwaycaryi pobytu d. 2 Listopada zakłady gospodarskiego Fellenberga w Hofwil.

Gdy tysiące dobrych i cnotliwych ludzi nie wiedzą, gdzie maią głowę położyć, obrobiono w Woolwich w Anglii drzewo na pałac dla Bonapartego. Przod tego domu iest bardzo prosty, w sposobie Greckim, ma 120 stop długości, 14 wyyściow, oprocz dziedzińca, który iest otwarty; 1000 stop szerokości i w tyle ganek. Ma dwa piętra i podobny iest do naypięknieyszych naszych wieyskich domow. Po prawey stronie na pierwszem piętrze są pokoie dla Bonapartego, które składaią się z sali iadalney, pokoiu bawialnego, biblioteki, sali bilarowey, pokoiu sypialnego, pokoiu ubieralnego i łazienki. Po lewey pokoie dla officerow iego orszaku. Pokoie całego gmachu są proste, ale zupełnie naypięknieyszemi i naykosztownieyszemi makatami okryte. Sprzęty są w starożytnym sposobie robione i wyzłacane. Na codzienne dla niego użycie przeznaczony iest krzystałowy serwis, a drugi z porcelany Chińskiey; oba naypięknieyszey roboty i malowania, iakie mogły się w Londynie znaleść. Cały ładunek wraz z domem waży 5000 beczek czyli 1 mill. funtow. Na wyspę S. Heleny płynie wielu rzemieślnikow, któ-y obszerny ten gmach postawią. Bibloteka iest w sposobie Etruskim z licznemi półkami. Przeznaczony do sali stół iest szczególnieyszey piękności, i wart widzenia dla mechanicznych swoich urządzeń, za pomocą których wszystkie do wygody chowaią się rzeczy. Pokoy sypialny ma łożko na podniesieniu z firankami nayprzednieyszego muślinu i iedwabney materyi w liliiowym kolorze, z franzlami złotemi. Wanna do kąpania iest z białego marmuru.

Od wyższego Renu d. 11 Listopada.

Przechod woysk Austryackich z Francyi przez Szwaycaryą iuż się ukończył.

Wielka Xżna Konstantynowa pod nazwiskiem Hrabiny Romanow przybyła d. 9 b.m. do Bazylei i ziadłszy obiad, udała się w dalszą drogę do swey wioski Brusmadern pod Bernem.

O oddaniu Landau żadney ieszcze nie ma wiadomości, ale zdaie się iż wkrotce

nastąpi. Między Lauter i Queich zebrało się 6000 Austryakow, którzy stać będą osadą w Landau. Niewiadome ieszcze są mieysca, które woysko Austryackie w Alzacyi zaymie; ale warownie Huningi ciągle rozbieraią, i iak tylko rozebrane zostaną, zaraz ustąpi ztamtąd woysko.

Z Hagi d. 14 Listopada.

Nasz Królewicz następca tronu oczekiwany tu wkrotce iest z kąpieli w Spa i przedsięweźmie zaraz podroż do Peterzburga.

Lord Clankarty przybył iako ambassador Angielski do Hagi.

Z Neapolu d. 26 Października.

Z powodu adressu, który Municypalność i Duchowieństwo miasta Pizzo d. 16 b. m. Królowi podały, postanowił J. K. Mość: 1) Gmina Pizzo mieć ma na przyszłość nazwisko: " Miasta naywierniey szego; 2) Teraźnieysi i następni iey urzędnicy nosić będą złote medale, które Król wybić każe; 3) Miasto Pizzo iest na wieczne czasy od wszelkich obywatelskich i konsumcyynych podatkow uwolnione. Corocznie będzie mieszkańcom bezpłatnie dostarczana sól. Kościoł iego ma bydź kosztem Królewskim wyporządzony. 4) Na placu nadbrzeżnym wystawiony bydź ma pomnik, podaiący powod do tych przywileiow potomności. 5) Osoby, które szczególniey popisały się przy schwytaniu Miurata, odbiorą osobne nagrody.

Dnia 27 i 28 Listopada 1815.

Cena zboż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1.		2.		3.		4.	
Korzec	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr
Pszenicy	26	—	24	15	23	—	22	15
— Zyta	18	—	17	15	17	—	16	—
— Jęczmienia	15	—	14	—	13	15	12	—
— Owsa	8	—	7	15	7	—	—	—
— Jagieł	—	—	—	—	—	—	—	—
— Grochu	—	—	—	—	—	—	—	—
— Rzepaku	29	—	28	—	27	—	—	—

DONIESIENIA.

2gi raz) Józef Gawroński, dziedzic Kamienny i Młodziejowic, ma zamiar iechania do Galicyi w Cyrkuł Tarnowski i Jasielski do dóbr swoich.

2gi raz) Wincenty Linowski Obywatel Królestwa Polskiego, zamieszkały w Powiecie Miechowskim Departamencie Krakowskim ma zamiar iechania na Wołyń w Guberniią Zytomierską na miesięcy trzy w Interesie Familiynym z dwiema służącemi swemi końmi.

3ci raz) Józef Troianowski z Eustachim Khittlem iadą do Rossyi do Guberniі Wołyńskiey i Kiiowskiey ze służącym iednym.

Sąd Policyi poprawczey Obwodu Krakowskiego do publiczney podaie wiadomości, że Starozakonnemu Wolfowi Saud, o rozboie i kradzieże oskarżonemu, w czasie onegoż w Zabłociu w Galicyi przyaresztowania, odebrano bryczkę żydowską niekrytą stara, wasąg pleciony, konie trzy maści gniadey, wzrostu średniego, dwa lat 7, a trzeci lat 6 maiące, ktoby więc rozumiał mieć do tych rzeczy prawo, zechcą się udać do Ces. Król. Sądu kryminalnego w Wisniczu. W Krakowie d. 18 Listopada 1815.

Więckowski. Michinski.